

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

26. marts 2020*

»Præjudiciel forelæggelse – område med frihed, sikkerhed og retfærdighed – retternes kompetence og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område – forordning (EF) nr. 44/2001 – artikel 5, nr. 1) – kompetence i sager om kontraktforhold – artikel 15-17 – kompetence i sager om forbrugeraftaler – forordning (EF) nr. 261/2004 – artikel 6 og 7 – ret til kompensation i tilfælde af lange forsinkelser – transportaftale med kombineret rejse og ophold, som en passager har indgået med et rejsebureau – søgsmål, hvori der er nedlagt påstand om, at et luftfartsselskab, der ikke er part i denne aftale, skal betale kompensation – direktiv 90/314/EØF – pakkerejse«

I sag C-215/18,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Obvodní soud pro Prahu 8 (distriktsdomstolen i Prag 8, Den Tjekkiske Republik) ved afgørelse af 25. januar 2018, indgået til Domstolen den 26. marts 2018, i sagen

Libuše Králová

mod

Primera Air Scandinavia A/S,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, J.-C. Bonichot, og dommerne M. Safjan (refererende dommer), L. Bay Larsen, C. Toader og N. Jääskinen,

generaladvokat: H. Saugmandsgaard Øe,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- den tjekkiske regering ved M. Smolek og J. Vlácil, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved M. Šimerdová og M. Heller, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 7. november 2019,

* Processprog: tjekkisk.

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 5, nr. 1), og artikel 15-17 i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT 2001, L 12, s. 1) og af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 261/2004 af 11. februar 2004 om fælles bestemmelser om kompensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser og om ophævelse af forordning (EØF) nr. 295/91 (EUT 2004, L 46, s. 1, berigtiget i EUT 2016, L 321, s. 83).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem Libuše Králová og Primera Air Scandinavia A/S, som er et erhvervsdrivende luftfartsselskab med hjemsted i Danmark (herefter »Primera«), vedrørende et søgsmål med påstand om kompensation i henhold til forordning nr. 261/2004 på grund af en lang forsinkelse af en flyvning fra Prag (Den Tjekkiske Republik) til Keflavik (Island) udført af Primera.

Retsforskrifter

Forordning nr. 44/2001

- 3 Forordning nr. 44/2001 blev ophævet ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EUT 2012, L 351, s. 1). Sidstnævnte forordning fandt dog i medfør af dens artikel 81 først anvendelse fra den 10. januar 2015. Henset til tidspunktet for de faktiske omstændigheder i tvisten i hovedsagen er denne derfor reguleret af forordning nr. 44/2001.
- 4 11.-13. betragtning til forordning nr. 44/2001 havde følgende ordlyd:
 - »(11) Kompetencereglerne bør frembyde en høj grad af forudsigelighed og være baseret på sagsøgtes bopæl som det principielle kriterium, og dette kompetencekriterium bør altid kunne gøres gældende, undtagen i enkelte velafgrænsede tilfælde, hvor det på grund af sagens genstand eller af hensyn til parternes aftalefrihed er berettiget at lægge et andet tilknytningsmoment til grund. For at gøre de fælles regler mere gennemsigtige og undgå kompetencekonflikter bør juridiske personers bopæl defineres selvstændigt.
 - (12) Som kompetencekriterium bør sagsøgtes bopæl suppleres med alternative kriterier baseret på en sags nære tilknytning til en bestemt ret eller på hensynet til god retspleje.
 - (13) For forsikringsaftaler, forbrugeraftaler og arbejdsaftaler er det ønskeligt at beskytte den svage part ved hjælp af kompetenceregler, der er gunstigere for denne parts interesser end de almindelige kompetenceregler.«
- 5 Denne forordnings artikel 2, stk. 1, havde følgende ordlyd:

»Med forbehold af bestemmelserne i denne forordning skal personer, der har bopæl på en medlemsstats område, uanset deres nationalitet, sagsøges ved retterne i denne medlemsstat.«

- 6 Nævnte forordnings artikel 5 var indeholdt i kapitel II, afdeling 2, med overskriften »Specielle kompetenceregler«. Artikel 5, nr. 1), fastsatte følgende:

»En person, der har bopæl på en medlemsstats område, kan sagsøges i en anden medlemsstat

- 1) a) i sager om kontraktforhold, ved retten på det sted, hvor den forpligtelse, der ligger til grund for sagen, er opfyldt eller skal opfyldes
- b) ved anvendelsen af denne bestemmelse, og medmindre andet er aftalt, er opfyldelsesstedet for den forpligtelse, der ligger til grund for sagen:
 - ved salg af varer, det sted i en medlemsstat, hvor varerne i henhold til aftalen er blevet leveret eller skulle have været leveret
 - ved levering af tjenesteydelser, det sted i en medlemsstat, hvor tjenesteydelserne i henhold til aftalen er blevet leveret eller skulle have været leveret
- c) er litra b) ikke relevant, finder litra a) anvendelse.«

- 7 Samme forordnings artikel 15, der var indeholdt i dens kapitel II, afdeling 4, med overskriften »Kompetence i sager om forbrugeraftaler«, bestemte følgende:

»1. I sager om aftaler indgået af en person (forbrugeren) med henblik på brug, der må anses at ligge uden for hans erhvervsmæssige virksomhed, afgøres kompetencen efter denne afdeling, jf. dog artikel 4 og artikel 5, nr. 5):

[...]

- c) i alle andre tilfælde, når aftalen er indgået med en person, der udøver erhvervsmæssig virksomhed i den medlemsstat, på hvis område forbrugeren har bopæl, eller på en hvilken som helst måde retter sådan virksomhed mod denne medlemsstat eller mod flere stater inklusive denne medlemsstat, og aftalen er omfattet af den pågældende virksomhed.

2. Har forbrugeren medkontrahent ikke bopæl på en medlemsstats område, men er indehaver af en filial, et agentur eller en lignende virksomhed i en medlemsstat, anses han i sager vedrørende driften af en sådan virksomhed som havende bopæl på denne medlemsstats område.

3. Denne afdeling finder ikke anvendelse på transportaftaler, bortset fra aftaler, hvorved der for en samlet pris ydes en kombination af rejse og ophold.«

- 8 Artikel 16, stk. 1, i forordning nr. 44/2001, der indgik i afdeling 4, var affattet som følger:

»Sager, som en forbruger agter at rejse mod sin medkontrahent, kan anlægges enten ved retterne i den medlemsstat, på hvis område medkontrahenten har bopæl, eller ved retten på det sted, hvor forbrugeren har bopæl.«

- 9 Denne forordnings artikel 17 havde følgende ordlyd:

»Denne afdeling kan kun fraviges ved en aftale om værneting:

- 1) der er indgået, efter at tvisten er opstået, eller
- 2) der giver forbrugeren ret til at anlægge sag ved andre retter end dem, der er nævnt i denne afdeling, eller

- 3) der er indgået mellem en forbruger og hans medkontrahent, som på tidspunktet for forbrugeraftalens indgåelse havde deres bopæl eller sædvanlige opholdssted på samme medlemsstats område, og tillægger retterne i denne medlemsstat kompetence, medmindre en sådan aftale om værneting ikke er tilladt efter lovgivningen i den pågældende medlemsstat.«

Forordning nr. 261/2004

- 10 Artikel 1 i forordning nr. 261/2004, der har overskriften »Formål«, bestemmer følgende i stk. 1:

»I denne forordning fastsættes der på de her anførte betingelser minimumsrettigheder for luftfartspassagerer ved:

- a) boardingafvisning mod passagerens vilje
- b) aflysning af flyafgange
- c) forsinkelse af flyafgange.«

- 11 Denne forordnings artikel 2, der har overskriften »Definitioner«, fastsætter følgende:

»I denne forordning forstås ved:

[...]

- b) »transporterende luftfartsselskab«: et lufttrafikforetagende, der udfører eller har til hensigt at udføre en flyvning i henhold til en kontrakt med en passager eller på vegne af en juridisk eller fysisk person, der har kontrakt med denne passager

[...]«

- 12 Nævnte forordnings artikel 3, der har overskriften »Anvendelsesområde«, bestemmer følgende:

»1. Denne forordning gælder

- a) for passagerer til en flyafgang fra en lufthavn, der er beliggende på en medlemsstats område, hvor traktaten finder anvendelse

[...]

2. Stk. 1 gælder, såfremt passagererne:

- a) har en bekræftet reservation til den pågældende flyafgang og, medmindre flyvningen aflyses som omhandlet i artikel 5, er til stede ved indcheckningen

- som foreskrevet og på det tidspunkt, der forud og skriftligt (herunder ved hjælp af elektroniske midler) er angivet af luftfartsselskabet, rejsearrangøren eller et autoriseret rejsebureau

eller, hvis der ikke er angivet noget tidspunkt

- senest 45 minutter før den offentliggjorte afgangstid, eller

[...]

5. Denne forordning gælder for transporterende luftfartsselskaber, der stiller transportydelser til rådighed for de passagerer, der er omfattet af stk. 1 og stk. 2. Hvis et transporterende luftfartsselskab, som ikke har kontrakt med passagererne, opfylder forpligtelser under denne forordning, skal det betragtes som opfyldende disse forpligtelser på vegne af den person, der har kontrakt med de pågældende passagerer.

6. Denne forordning påvirker ikke passagerrettigheder i henhold til [Rådets direktiv 90/314/EØF af 13.6.1990 om pakkerejser, herunder pakkeferier og pakketure (EFT 1990, L 158. s. 59)]. Denne forordning finder ikke anvendelse, hvis en pakkerejse aflyses af andre årsager end aflysning af flyafgangen.«

13 Samme forordnings artikel 6, der har overskriften »Forsinkelser«, fastsætter følgende:

»1. Hvis et transporterende luftfartsselskab med rimelighed forventer, at en flyafgang bliver forsinket ud over tidspunktet for den planlagte afgang

- a) med to timer eller mere for alle flyvninger på 1 500 km eller mindre eller
- b) med tre timer eller mere for alle flyvninger inden for Fællesskabet på mere end 1 500 km og for alle andre flyvninger på mellem 1 500 km og 3 500 km eller
- c) med fire timer eller mere for alle flyvninger, som ikke falder ind under a) eller b),

tilbyder det transporterende luftfartsselskab passagererne

- i) den bistand, der er specificeret i artikel 9, stk. 1, litra a), og artikel 9, stk. 2
- ii) den bistand, der er specificeret i artikel 9, stk. 1, litra b) og c), når det nye afgangstidspunkt med rimelighed kan forventes at være senest dagen efter det planlagte afgangstidspunkt
- iii) den bistand, der er specificeret i artikel 8, stk. 1, litra a), når forsinkelsen er på mindst fem timer.

2. Bistand skal under alle omstændigheder tilbydes inden for de tidsfrister, der er anført ovenfor i forbindelse med hver enkelt afstandskategori.«

14 Artikel 7 i forordning nr. 261/2004, der har overskriften »Kompensationsret«, bestemmer følgende i stk. 1, litra b):

»Når der henvises til denne artikel, modtager passageren en fast compensation som følger:

[...]

- b) 400 EUR for alle flyvninger inden for Fællesskabet på mere end 1 500 km og for alle andre flyvninger på mellem 1 500 og 3 500 km.«

15 Denne forordnings artikel 8, der har overskriften »Ret til refusion eller omlægning af rejsen«, fastsætter følgende i stk. 2:

»Stk. 1, litra a), gælder også for passagerer, hvis flyvninger er en del af en pakkerejse, medmindre retten til refusion følger af direktiv 90/314/EØF.«

Direktiv 90/314

- 16 Direktiv 90/314, der var gældende på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen, bestemte følgende i artikel 2, stk. 1:

»I dette direktiv forstås ved:

- 1) Pakkerejse: en på forhånd fastlagt kombination af mindst to af nedenstående elementer, der sælges eller udbydes til salg til en samlet pris, og når ydelsen har en varighed på over 24 timer eller omfatter en overnatning:
 - a) transport
 - b) indkvartering
 - c) andre turistmæssige ydelser, som udgør en væsentlig del af pakkerejsen, men som ikke er direkte knyttet til transport eller indkvartering.

Særskilt fakturering af de enkelte elementer af en bestemt pakkerejse fritager ikke rejsearrangøren eller formidleren for forpligtelserne i henhold til dette direktiv.«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 17 Libuše Králová, der har bopæl i Prag, indgik med rejsebureauet FIRO-tour a.s. en aftale om en pakkerejse, der omfattede dels lufttransport mellem Prag og Keflavik, der skulle udføres af Primera, dels ophold i Island.
- 18 Flyafgangen fra Prag til Keflavik den 25. april 2013, som Libuše Králová havde en bekræftet reservation til, blev forsinket med mere end fire timer. Libuše Králová anlagde derfor ved Obvodní soud pro Prahu 8 (distriktsdomstolen i Prag 8, Den Tjekkiske Republik) sag mod Primera med påstand om, at selskabet skulle betale en kompensation på 400 EUR i henhold til artikel 6, stk. 1, og artikel 7 i forordning nr. 261/2004.
- 19 Ved kendelse af 1. april 2014 erklærede Obvodní soud pro Prahu 8 (distriktsdomstolen i Prag 8), at den ikke havde kompetence til at behandle denne sag med den begrundelse, at forordning nr. 44/2001 ikke fandt anvendelse på Kongeriget Danmark, i hvilken medlemsstat Primera har hjemsted. Distriktsdomstolen tilføjede, at den heller ikke kunne udlede kompetence af denne forordnings kapitel II, afdeling 4, eftersom Libuše Králová ikke havde indgået transportaftalen med Primera, men med rejsebureauet FIRO-tour. Såfremt det måtte konstateres, at der forelå en aftale mellem sagens parter, var denne under alle omstændigheder ikke en aftale om kombineret rejse og ophold som krævet i denne forordnings artikel 15, stk. 3.
- 20 Libuše Králová iværksatte appel til prøvelse af denne kendelse ved Městský soud v Praze (byretten i Prag, Den Tjekkiske Republik), som forkastede appellen ved kendelse af 4. august 2014. Denne ret fastslog, at forordning nr. 44/2001 havde fundet anvendelse på Kongeriget Danmark siden den 1. juli 2007, men at den ikke kunne begrunde, at de tjekkiske retter havde kompetence i hovedsagen.
- 21 Efter at Libuše Králová havde iværksat kassationsappel ved Nejvyšší soud (øverste domstol, Den Tjekkiske Republik), ophævede denne domstol ved afgørelse af 15. september 2015 de kendelser, der var afsagt af Obvodní soud pro Prahu 8 (distriktsdomstolen i Prag 8) og Městský soud v Praze (byretten i Prag), og hjemviste sagen til Obvodní soud pro Prahu 8 (distriktsdomstolen i Prag 8), idet den fastslog, at denne domstol skulle undersøge, om Primera kunne sagsøges i lyset af artikel 5, nr. 1), og artikel 15 og 16 i forordning nr. 44/2001.

- 22 Den forelæggende ret har anført, at den ikke umiddelbart kan udlede af denne forordning, om det vedrørende forholdet mellem et luftfartsselskab og en forbruger i et tilfælde, hvor lufttransporten er arrangeret som del af en pakkerejse, er retten på opfyldelsesstedet for den forpligtelse, der ligger til grund for sagen, jf. nævnte forordnings artikel 5, nr. 1), litra b), eller retten på det sted, hvor forbrugeren har bopæl, jf. samme forordnings artikel 16, stk. 1, der er kompetent.
- 23 Den forelæggende ret er desuden i tvivl om, hvorvidt der med henblik på udøvelsen af de rettigheder, der følger af forordning nr. 261/2004, kan anlægges sag mod Primera, som havde pligt til at overholde forpligtelserne i henhold til denne forordning, og om, hvordan forholdet er mellem de forpligtelser, der følger af denne forordning, og de forpligtelser, der følger af direktiv 90/314.
- 24 På denne baggrund har Obvodní soud pro Prahu 8 (distriktsdomstolen i Prag 8) besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Forelå der et kontraktforhold mellem sagsøgeren og sagsøgte som omhandlet i artikel 5, [nr. 1)], i [forordning nr. 44/2001], selv om der ikke var indgået nogen aftale mellem sagsøgeren og sagsøgte, og flyvningen var del i en pakke af ydelser leveret på grundlag af en aftale mellem sagsøgeren og en tredjemand (et rejseskureau)?
- 2) Kan dette forhold betragtes som et forbrugerforhold i henhold til artikel 15-17 [...] i [forordning nr. 44/2001]?
- 3) Har sagsøgte partsevne i en retssag vedrørende fyldestgørelse af krav opstået i henhold til [forordning nr. 261/2004]?«

De præjudicielle spørgsmål

Det tredje spørgsmål

- 25 Med det tredje spørgsmål, der skal behandles først, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om forordning nr. 261/2004 skal fortolkes således, at en passager på en flyvning, der er forsinket med tre timer eller mere, kan anlægge sag med påstand om kompensation i henhold til denne forordnings artikel 6 og 7 mod det transporterende luftfartsselskab, selv om denne passager og dette luftfartsselskab ikke har indgået en aftale, og den pågældende flyvning indgår i en pakkerejse, der er omfattet af direktiv 90/314.
- 26 I denne forbindelse bemærkes for det første, at dette spørgsmål drejer sig om, hvorvidt forordning nr. 261/2004 finder anvendelse på et luftfartsselskab, som har udført den forsinkede flyvning på vegne af den person, der har indgået aftalen med passageren, uden selv at have indgået en aftale med denne passager.
- 27 Denne forordnings artikel 2, litra b), indeholder en definition af begrebet »transporterende luftfartsselskab«, hvoraf fremgår, at dette er et lufttrafikforetagende, der udfører eller har til hensigt at udføre en flyvning i henhold til en kontrakt med en passager eller på vegne af en juridisk eller fysisk person, der har kontrakt med denne passager.
- 28 I medfør af samme forordnings artikel 3, stk. 5, gælder forordningen for transporterende luftfartsselskaber, der stiller transportydelser til rådighed for passagerer, der flyver fra eller ankommer til en lufthavn, der er beliggende på en medlemsstats område. I samme bestemmelse er det præciseret, at hvis et transporterende luftfartsselskab, som ikke har kontrakt med passagererne, opfylder

forpligtelser under denne forordning, skal det betragtes som opfyldende disse forpligtelser på vegne af den person, der har kontrakt med de pågældende passagerer (dom af 7.3.2018, flightright m.fl., C-274/16, C-447/16 og C-448/16, EU:C:2018:160, præmis 62).

- 29 Det følger af de nævnte bestemmelser, at en passager på en forsinket flyvning kan påberåbe sig forordning nr. 261/2004 over for det transporterende luftfartsselskab, selv om passageren og det transporterende luftfartsselskab ikke har indgået en aftale med hinanden.
- 30 Det tredje spørgsmål drejer sig for det andet om, hvorvidt den omstændighed, at den i hovedsagen omhandlede aftale vedrører en pakkerejse som omhandlet i artikel 2, stk. 1, i direktiv 90/314, har betydning for, om passageren kan gøre de rettigheder gældende, der følger af artikel 6 og 7 i forordning nr. 261/2004, som følge af en forsinket flyafgang.
- 31 Med hensyn til forholdet mellem forordning nr. 261/2004 og direktiv 90/314 bemærkes indledningsvis, at det følger af denne forordnings artikel 3, stk. 6, at forordningen ikke påvirker de rettigheder, som passagerer, der har købt en pakkerejse, er tillagt ved nævnte direktiv.
- 32 I denne henseende fastsætter nævnte forordnings artikel 8, stk. 2, at retten til refusion af billetten også finder anvendelse på de passagerer, hvis flyvninger er en del af en pakkerejse, medmindre en sådan ret følger af direktiv 90/314.
- 33 Domstolen har i denne sammenhæng fastslået, at det følger af denne klare ordlyd af den nævnte artikel 8, stk. 2, at den blotte eksistens af en ret til refusion, der følger af direktiv 90/314, er tilstrækkelig til at udelukke, at en passager, hvis flyvning er en del af en pakkerejse, kan kræve refusion af sin billet i henhold til forordning nr. 261/2004 hos det transporterende luftfartsselskab (dom af 10.7.2019, Aegean Airlines, C-163/18, EU:C:2019:585, præmis 31).
- 34 Imidlertid fastsætter artikel 6 og 7 i forordning nr. 261/2004, på grundlag af hvilke den i hovedsagen omhandlede passager har anlagt sag med påstand om kompensation, ikke nogen undtagelse svarende til den, der er fastsat vedrørende refusion af billetprisen i denne forordnings artikel 8, stk. 2, som var omhandlet i den sag, der gav anledning til dom af 10. juli 2019, Aegean Airlines (C-163/18, EU:C:2019:585).
- 35 Det fremgår således, at retten til kompensation i henhold til nævnte forordnings artikel 7 finder anvendelse i en situation, hvor den flyrejse, som en passager har købt, indgår i en pakkerejse, uden at dette berører eventuelle rettigheder i henhold til direktiv 90/314.
- 36 Denne fortolkning underbygges af forarbejderne til forordning nr. 261/2004. Således som generaladvokaten har anført i punkt 72 i forslaget til afgørelse, fremgår det nemlig af disse forarbejder, at EU-lovgiver ikke havde til hensigt at udelukke de passagerer, hvis flyvning indgår som en del af en pakkerejse, fra denne forordnings anvendelsesområde, men at give dem de rettigheder, der følger af denne forordning, uden at det berører den beskyttelse, som de har i henhold til direktiv 90/314.
- 37 I denne sammenhæng optræder den ret til en standardiseret og fast kompensation, der følger af artikel 7 i forordning nr. 261/2004, blandt de grundlæggende rettigheder, som luftpassagerer er blevet tillagt ved denne forordning, og som påhviler det transporterende luftfartsselskab, og der findes ikke en tilsvarende rettighed i den ordning, der er indført med direktiv 90/314, og som påhviler rejsearrangøren.
- 38 Henset til ovenstående betragtninger skal det tredje spørgsmål besvares med, at forordning nr. 261/2004 skal fortolkes således, at en passager på en flyvning, der er forsinket med tre timer eller mere, kan anlægge sag med påstand om kompensation i henhold til denne forordnings artikel 6 og 7

mod det transporterende luftfartsselskab, selv om denne passager og dette luftfartsselskab ikke har indgået en aftale med hinanden, og den pågældende flyvning indgår i en pakkerejse, der er omfattet af direktiv 90/314.

Det første spørgsmål

- 39 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 5, nr. 1), i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at et søgsmål med påstand om kompensation, som en passager har anlagt i henhold til forordning nr. 261/2004 mod det transporterende luftfartsselskab, er omfattet af begrebet »sager om kontraktforhold« i denne bestemmelses forstand, selv om der ikke er indgået en aftale mellem disse parter, og den flyvning, som dette luftfartsselskab udførte, indgik i en aftale om en pakkerejse indgået med tredjemand, som ligeledes omfattede ophold.
- 40 Det bemærkes indledningsvis, at artikel 5 i forordning nr. 44/2001 i nr. 1) fastsatte, at en person, der har bopæl på en medlemsstats område, i sager om kontraktforhold kan sagsøges i en anden medlemsstat ved retten på det sted, hvor den forpligtelse, der ligger til grund for sagen, er opfyldt eller skal opfyldes.
- 41 Det fremgår af Domstolens praksis, at begrebet »sager om kontraktforhold« skal fortolkes selvstændigt med henblik på at sikre en ensartet anvendelse af dette i alle medlemsstaterne (jf. i denne retning dom af 7.3.2018, flightright m.fl., C-274/16, C-447/16 og C-448/16, EU:C:2018:160, præmis 58 og den deri nævnte retspraksis).
- 42 Domstolen har i denne henseende allerede udtalt, at indgåelsen af en aftale ikke udgør en betingelse for anvendelsen af artikel 5, nr. 1), i forordning nr. 44/2001 (dom af 21.4.2016, Austro-Mechana, C-572/14, EU:C:2016:286, præmis 34 og den deri nævnte retspraksis).
- 43 Selv om artikel 5, nr. 1), i forordning nr. 44/2001 ikke kræver, at der er indgået en kontrakt, er det fast retspraksis, at det dog er nødvendigt, for at bestemmelsen kan finde anvendelse, at der kan identificeres en forpligtelse, eftersom det ved fastlæggelsen af den retslige kompetence i medfør af bestemmelsen er afgørende, hvor den forpligtelse, der ligger til grund for sagen, er opfyldt eller skal opfyldes. Begrebet »sager om kontraktforhold« i denne bestemmelses forstand kan derfor ikke fortolkes således, at det omfatter en situation, hvor der ikke foreligger en forpligtelse, som en part frivilligt har påtaget sig over for en anden (dom af 14.3.2013, Česká spořitelna, C-419/11, EU:C:2013:165, præmis 46 og den deri nævnte retspraksis).
- 44 Heraf følger, at den specielle kompetenceregulering i sager om kontraktforhold, der er fastsat i artikel 5, nr. 1), i forordning nr. 44/2001, er baseret på årsagen til kravet og ikke på parternes identitet (jf. i denne retning dom af 7.3.2018, flightright m.fl., C-274/16, C-447/16 og C-448/16, EU:C:2018:160, præmis 61 og den deri nævnte retspraksis).
- 45 I det foreliggende tilfælde skal det derfor i lyset af den retspraksis, som er nævnt i nærværende doms præmis 43, undersøges, om det kan lægges til grund, at et luftfartsselskab, som ikke har indgået en transportaftale med passageren, og som har udført en flyvning, der indgår i en aftale om en pakkerejse indgået af en tredjemand, opfylder en forpligtelse, som det frivilligt har påtaget sig over for en anden part, og som ligger til grund for sagsøgerens krav.
- 46 Det skal for det første fastslås, at et luftfartsselskab som det i hovedsagen omhandlede kan kvalificeres som et »transporterende luftfartsselskab« som omhandlet i artikel 2, litra b), i forordning nr. 261/2004, eftersom dette har udført en flyvning på vegne af en juridisk eller fysisk person, der har kontrakt med den pågældende passager, nemlig i det foreliggende tilfælde rejsebureauet.

- 47 For det andet fremgår det af artikel 3, stk. 5, andet punktum, i forordning nr. 261/2004, at hvis et transporterende luftfartsselskab, som ikke har kontrakt med passagererne, opfylder forpligtelser under denne forordning, skal det betragtes som opfyldende disse forpligtelser på vegne af den person, der har kontrakt med de pågældende passagerer (kendelse af 13.2.2020, flightright, C-606/19, EU:C:2020:101, præmis 34).
- 48 Dette transporterende luftfartsselskab skal således anses for at opfylde forpligtelser, som det over for den pågældende passagers medkontrahent frivilligt har påtaget sig. Disse forpligtelser udspringer af den aftale om en pakkerejse, som passageren har indgået med rejsebureauet (jf. i denne retning dom af 7.3.2018, flightright m.fl., C-274/16, C-447/16 og C-448/16, EU:C:2018:160, præmis 63).
- 49 Følgelig skal et søgsmål med påstand om compensation for en lang forsinkelse af en flyvning, som en passager anlægger mod et sådant transporterende luftfartsselskab, som ikke er passagerens medkontrahent, ikke desto mindre anses for at være en sag om kontraktforhold som omhandlet i artikel 5, nr. 1), i forordning nr. 44/2001.
- 50 Den omstændighed, at en aftale om lufttransport indgår i en pakkerejse som omhandlet i artikel 2, nr. 1), i direktiv 90/314 og inkluderer ophold, kan ikke rejse tvivl om denne konstatering.
- 51 Denne særegenhed ændrer nemlig ikke den kontraktlige art af de retlige forpligtelser, som passageren har påberåbt sig, og heller ikke genstanden for den pågældendes søgsmål, som derfor kan indbringes for en af retterne på opfyldelsesstedet for de kontraktlige forpligtelser (jf. i denne retning dom af 7.3.2018, flightright m.fl., C-274/16, C-447/16 og C-448/16, EU:C:2018:160, præmis 68 og 69, og kendelse af 13.2.2020, flightright, C-606/19, EU:C:2020:101, præmis 26 og 27).
- 52 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 5, nr. 1), i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at et søgsmål med påstand om compensation, som en passager har anlagt i henhold til forordning nr. 261/2004 mod det transporterende luftfartsselskab, er omfattet af begrebet »sager om kontraktforhold« i denne bestemmelses forstand, selv om der ikke er indgået en aftale mellem disse parter, og den flyvning, som dette luftfartsselskab udførte, indgik i en aftale om en pakkerejse indgået med tredjemand, som ligeledes omfattede ophold.

Det andet spørgsmål

- 53 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 15-17 i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at et søgsmål med påstand om compensation, som en passager har anlagt i henhold til forordning nr. 261/2004 mod det transporterende luftfartsselskab, som denne passager ikke har indgået en aftale med, er omfattet af anvendelsesområdet for disse artikler vedrørende de specielle kompetenceregler i sager om forbrugeraftaler.
- 54 Det skal indledningsvis bemærkes, at kompetencereglerne i kapitel II, afdeling 4, i forordning nr. 44/2001, som omfatter denne forordnings artikel 15-17, giver forbrugere mulighed for at vælge at anlægge sag enten ved retten på det sted, hvor den pågældende har sin bopæl, eller ved retterne i den medlemsstat, på hvis område medkontrahenten har bopæl.
- 55 Disse regler udgør en undtagelse fra såvel hovedreglen om kompetence, der fremgår af forordningens artikel 2, stk. 1, hvorefter kompetencen tillægges retterne i den medlemsstat, på hvis område sagsøgte har bopæl, som den specielle kompetenceregel i sager om kontraktforhold, der fremgår af samme forordnings artikel 5, nr. 1). Disse regler i afdeling 4 skal derfor nødvendigvis undergives en streng fortolkning (jf. i denne retning dom af 14.3.2013, Česká spořitelna, C-419/11, EU:C:2013:165, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis).

- 56 Den retslige kompetence fastlægges efter afdeling 4, hvis de tre betingelser i artikel 15, stk. 1, i forordning nr. 44/2001 er opfyldt, nemlig for det første når den ene aftalepart er en forbruger, som må anses for at handle uden for rammerne af sin erhvervmæssige virksomhed, for det andet når der faktisk er indgået en aftale mellem en sådan forbruger og en erhvervsdrivende, samt for det tredje når en sådan aftale er omfattet af en af de tre kategorier, der fremgår af artikel 15, stk. 1, litra a)-c). Disse kumulative betingelser skal alle være opfyldt, således at kompetencen ikke kan fastlægges i henhold til reglerne for sager om forbrugeraftaler, såfremt en af disse tre betingelser ikke er opfyldt (jf. i denne retning dom af 28.1.2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, præmis 23 og den deri nævnte retspraksis).
- 57 I det foreliggende tilfælde vedrører den forelæggende rets tvivl spørgsmålet om, hvorvidt de tre betingelser, som er nævnt i den foregående præmis, kan anses for at være opfyldt i retsforholdet mellem en passager og luftfartsselskabet, når de ikke har indgået en aftale med hinanden.
- 58 I denne forbindelse skal det for det første bemærkes, at i modsætning til de betingelser, der skal være opfyldt for, at de specielle kompetenceregler, som følger af artikel 5, nr. 1), i forordning nr. 44/2001, kan anvendes, er det afgørende for, at de kompetenceregler, som følger af denne forordnings kapitel II, afdeling 4, kan anvendes, at sagens parter også er aftaleparter.
- 59 Således som generaladvokaten har anført i punkt 48 i forslaget til afgørelse, og således som den tjekkiske regering har anført i sit skriftlige indlæg, henvises der i artiklerne i afdeling 4 nemlig til »aftaler indgået af [...] (forbrugeren)«, »forbrugeren medkontrahent«, »medkontrahent« i den aftale, som forbrugeren har indgået, eller endog værnetingsaftaler, »der er indgået mellem en forbruger og hans medkontrahent«.
- 60 Disse henvisninger taler for en fortolkning, hvorefter det er en betingelse for, at afdeling 4 kan anvendes, at en sag anlagt af en forbruger er rettet mod dennes medkontrahent.
- 61 Domstolen har således fastslået, at de kompetenceregler, der er fastsat vedrørende forbrugeraftaler i artikel 16, stk. 1, i forordning nr. 44/2001, således i henhold til ordlyden af denne bestemmelse alene finder anvendelse på sager, som en forbruger agter at rejse mod sin medkontrahent, hvilket nødvendigvis indebærer, at der er indgået en aftale mellem forbrugeren og den pågældende erhvervsdrivende (dom af 25.1.2018, Schrems, C-498/16, EU:C:2018:37, præmis 45 og den deri nævnte retspraksis).
- 62 For det andet er en fortolkning, hvorefter reglerne om kompetence i sager om forbrugeraftaler i kapitel II, afdeling 4, i forordning nr. 44/2001 ikke finder anvendelse i en situation, hvor der ikke er indgået en aftale mellem forbrugeren og den erhvervsdrivende, i overensstemmelse med det formål, der er anført i 11. betragtning til denne forordning, om at sikre en høj grad af forudsigelighed i kompetencereglerne.
- 63 Således som generaladvokaten har anført i punkt 57 i forslaget til afgørelse, opvejes forbrugeren mulighed for at sagsøge den erhvervsdrivende ved den ret, i hvis retskreds forbrugeren har bopæl, nemlig af kravet om, at der skal være indgået en aftale mellem dem, hvoraf den nævnte forudsigelighed for den sagsøgte følger.
- 64 Desuden bemærkes, at Domstolen ganske vist har fastslået, at begrebet »medkontrahent« i artikel 16, stk. 1, i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at det også omfatter en aftalepart til den erhvervsdrivende, med hvem forbrugeren har indgået en aftale (jf. i denne retning dom af 14.11.2013, Maletic, C-478/12, EU:C:2013:735, præmis 32). Denne fortolkning bygger imidlertid på særlige omstændigheder, hvorefter forbrugeren fra starten var kontraktmæssigt bundet til to medkontrahenter på en uadskillelig måde (dom af 28.1.2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, præmis 33).

- 65 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det andet spørgsmål besvares med, at artikel 15-17 i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at et søgsmål med påstand om kompensation, som en passager har anlagt mod det transporterende luftfartsselskab, som denne passager ikke har indgået en aftale med, ikke er omfattet af anvendelsesområdet for disse artikler vedrørende de specielle kompetenceregler i sager om forbrugeraftaler.

Sagsomkostninger

- 66 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

- 1) **Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 261/2004 af 11. februar 2004 om fælles bestemmelser om kompensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser og om ophævelse af forordning (EØF) nr. 295/91 skal fortolkes således, at en passager på en flyvning, der er forsinket med tre timer eller mere, kan anlægge sag med påstand om kompensation i henhold til denne forordnings artikel 6 og 7 mod det transporterende luftfartsselskab, selv om denne passager og dette luftfartsselskab ikke har indgået en aftale med hinanden, og den pågældende flyvning indgår i en pakkerejse, der er omfattet af Rådets direktiv 90/314/EØF af 13. juni 1990 om pakkerejser, herunder pakkeferier og pakketure.**
- 2) **Artikel 5, nr. 1), i Rådets forordning nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område skal fortolkes således, at et søgsmål med påstand om kompensation, som en passager har anlagt i henhold til forordning nr. 261/2004 mod det transporterende luftfartsselskab, er omfattet af begrebet »sager om kontraktforhold« i denne bestemmelses forstand, selv om der ikke er indgået en aftale mellem disse parter, og den flyvning, som dette luftfartsselskab udførte, indgik i en aftale om en pakkerejse indgået med tredjemand, som ligeledes omfattede ophold.**
- 3) **Artikel 15-17 i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at et søgsmål med påstand om kompensation, som en passager har anlagt mod det transporterende luftfartsselskab, som denne passager ikke har indgået en aftale med, ikke er omfattet af anvendelsesområdet for disse artikler vedrørende de specielle kompetenceregler i sager om forbrugeraftaler.**

Underskrifter